

Olesničkoga: Bosanska vojska pod zapovjedništvom Bećir-paše Čengića u rusko-turskom ratu god. 1737, od V. Dukata: Nemčićev »Kvas bez kruha ili Tko će biti veliki sudac?«, prof. Lanovića raspravu: Crkveno pravo u sustavu pravnih nauka, gdje autor raščinja izvode jedne određene teorije koja glasi: pravo je državna volja (str. 157). Naši stručnjaci crkvenoga prava imaju priliku da kažu koliko su Lanovićeve izvodi naučno opravdani.

STARINE (knj. 39) donose od K. Draganovića: Izvješće apostolskog vizitatora Petra Masarechija o prilikama katol. naroda u Bugarskoj, Srbiji, Srijemu, Slavoniji, Bosni god. 1623/4. Franje Bučara i Franje Fanceva: Bibliografiju hrvatske protestantske književnosti za reformacije, jednu veoma potrebnu i korisnu radnju; zatim od pokoj. prof. Šišića: Nekoliko isprava iz početka XV. st.

STARINE (knj. 40) donose: od F. Šišića važnu i zanimivu raspravu: Kako je postala zagrebačka nadbiskupija, od E. Laszowskoga: Dnevnik grofa Vuka K. Frankopana iz god. 1648/9; vrlo vrijednu i napose zanimivu raspravu popa Vinka Premuda: Starohrvatski latinički rukopis »Žića sv. otaca«, s Nekoliko napomena uz tu radnju od prof. S. Ivšića.

LJETOPIS za god. 1937/38. (svez. 51) ima pored službenog dijela (sjednice pojedinih razreda, izvještaji tajnika i o naučnim istraživanjima, popis članova i sl.) tri priloga od F. Fanceva: Hrvatska kajkavska poezija prošlih vjekova i S. Zimmermanna: Bauer kao filozof i od A. Musića: Autografske bilješke s književnim radom.

LJETOPIS za god. 1938/39. (svez. 52) donosi jednako uz slične izvještaje prinose od članova: I. Maurovića: Nastojanja i pokušaji da se reformira opći građanski zakonik, F. Fanceva: Dubrovnik u razvitku hrvatske književnosti, S. Zimmermanna: Joseph Geysler i philosophia perennis, V. Dukata: Crtice o Šulekovom njemačko-hrvatskom rječniku.

Sva spomenuta izdanja s istaknutim prinosima svjedoče o uspješnom, naučno-naprednom radu ove naše institucije i zaslužuju ne samo pažnju, nego i svestranu potporu sve hrvatske javnosti.

prof. A. Z.

Ivanišić dr. P., Grčka trojstvena formula u srpsko-pravoslavnoj dogmatici. Đakovo 1938. 80, str. 34.

Kat. Crkva uči, da Duh Sveti izlazi od Oca i Sina kao jednog jedinstvenog počela. Za svoju nauku navodi dokaze iz sv. Pisma i iz sv. otaca ne samo zapadne nego i istočne crkve, koji su svoje naučanje formulirali riječima: Duh Sveti (izlazi) od Oca po Sinu. Pravoslavna teologija uopće, pa tako i srpsko-pravoslavna, poriče, da grčka formula: **od Oca po Sinu**, priznaje i Sina počelom Duha Svetog, a napose poriče, da se zapadnjaci, koji to tvrde, mogu pozivati na nauku grčkih otaca. To mišljenje zastupa i dr. Justin Popović: (Dogmatika Pravoslavne crkve — Beograd 1932.) i dr. D. Jakšić (Lično svojstvo sv. Duha). Protiv ovog naučanja dr. P. Ivanišić izlaže ponajprije značenje formule: *ἐκ πατρὸς διὰ τοῦ υἱοῦ* u nauci grčkih otaca od sv. Atanazija do sv. Ivana Damašćanina, a zatim se osvrće na poteškoće, koje protiv kat. tu-

mačenja grčke trojstvene formule navodi dr. Popović iz grčkih otaca. Pisac je vrlo oštroumno izveo dokaz o jednoznačnosti grčke trojstvene formule s latinskom. Taj se dokaz bazira na činjenici, što imade istočnih otaca, koji za način izlaženja Duha Svetog upotrebljavaju sad latinsku sad grčku formulu, sad pak samo latinsku ili njoj sličnu, a latinske formule nikad ne napadaju. U tu svrhu naveo je pisac snažne tekstove najuglednijih sv. otaca: sv. Epifanija, Didima, Aleks., Ćiril Aleks. Budući da osim Teodoreta nitko nije napao nauku spomenutih otaca, koji su smisao istočne formule najbolje protumačili time, što upotrebljavaju i zapadnu formulu, očiti je dokaz, kakvo se značenje imade pridjevati grčkoj trojstvenoj formuli. Svoj dokaz utvrđuje pisac i klasičnim filiokvističkim tekstom sv. Bazilija: »Čast je (Duh Sv.) primio od Sina, jer ima od njega to, da jest, i od njega prima i javit će nama i sasvim ovisi o tom uzroku, uči pobožna nauka«. Autenciju ovog jasnog teksta brani pisac protiv dra Jakšića. Da je isto značenje grčke i latinske formule, pokazuje pisac i analizom formule od »Od Oca po Sinu«, dokazujući, da čestica „diá“ ima uzročno značenje, te da u grčkoj trojstvenoj formuli nužno znači izlaženje Duha Sv. i od Sina, koji doduše božansku narav i silu nadisanja nema kao počelo bez počela, nego je prima od Oca.

U drugom dijelu svoje rasprave osvrće se pisac na poteškoće, koje dr. Popović iz istočnih grčkih otaca iznosi protiv kat. tumačenja grčke formule. Auktor ih uspješno rješava i iz odnosnih otaca (Sv. Bazilije, Sv. Grgur Naz. Sv. Grgur Nis. sv. Ivan Damašcanin) utvrđuje kat. nauku. Na koncu vrlo jasno i uspješno pobija auktor Focijevo mišljenje o Filioque, naročito u koliko on kat. nauku prikazuje kao da uči: dvonačelnost u sv. Trojstvu te da ruši jedinstvo i unosi podređenost.

Dr. Stj. B.

1. Srebrnić dr. Josip, biskup: Sv. krštenje i sv. potvrda kao sakramenti katoličke akcije, Sarajevo 1939, »Nova tiskara«, 8^a, str. 27.

2. Srebrnić dr. Josip, biskup: Za našu duhovnu obnovu, pastirsko pismo za korizmu 1940, Nadb. tiskara Zagreb, 8^a, str. 26.

3. Delbrel-Gašić: Imam li zvanje? Izdao Zbor duhovne mladeži u Đakovu 1940, 8^a, str. 111. Tisak Biskupske tiskare.

1. Ovo je predavanje preuzv. g. Dr. Josipa Srebrnića, krčkoga biskupa samo jedan dokaz više, koliko je njemu stalo do toga, da se u našim stranama doista razvije, unaprijedi i procvate Katolička Akcija. Mnogo je on o tom pitanju pisao i govorio, iznio mnogo lijepih, zdravih i praktičnih misli, mnogo uputa podijelio riječju i pismom. Pa ako u razvoju i u djelovanju K. A. nema osobitih uspjeha — napose u našim krajevima — onda tome ne će biti uzrokom pomanjkanje ispravne orijentacije, nejasnost u načelnom i praktičnom stavu organizatorâ, nego pored onih uzroka što ih preuzv. autor nabroja na str. 26. svoje brošure, još posebni razlozi specijalno naše domaće provenijencije, koji ništa nemaju zajedničkoga ni s namjerama sv. Oca pok. Pija XI. ni s idealima sv. Crkve.

Ističem posebno misao pape Pija XI. izraženu na str. 10: »Treba najprije odgojiti dobre kršćane, koji temeljito znadu katekizam. Evo u tome je srž stvari«. A zatim misao preuzv. autora. »Ne može dakle